

Dr hab. Damian Walentek

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego

Wydział Wokalno-Instrumentalny

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Recenzja w postępowaniu doktorskim mgra Michała Szczerby

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, pismo z dnia 15.04.2019. Zlecenie podjęte w oparciu o Ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm. w Dz. U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365).

Dotyczy:

Uchwały nr 5/2015-2016 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2015 w sprawie wszczęcia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka mgra Michała Szczerby (na wniosek Kandydata) oraz wyznaczenia mnie recenzentem pracy doktorskiej zatytułowanej: *Wirtuozeria we współczesnym kwartecie waltorniowym na podstawie wybranych, oryginalnych kompozycji z XX oraz XXI wieku.*

Do przesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego, prof. dr hab. Elżbietę Rosińską pisma z dnia 15.04.2019 informującego o powierzeniu mi obowiązku recenzenta w wymienionym wyżej przewodzie, została dołączona następująca dokumentacja:

- Dokumentacja działalności artystycznej, dydaktycznej i organizacyjnej Kandydata
- Egzemplarz pracy doktorskiej
- Uchwała nr 5/2015-2016 Rady Wydziału Instrumentalnego z 14.12.2015 w sprawie wszczęcia przewodu i wyznaczenia osoby promotora wraz z listą obecności, protokołem Komisji Skrutacyjnej i wyciągiem z protokołu posiedzenia Rady Wydziału
- Uchwała nr 176/2017-2018 Rady Wydziału Instrumentalnego z 24.09.2018 w sprawie wyznaczenia recenzentów wraz z listą obecności i protokołami Komisji Skrutacyjnej
- Listę pracowników zaliczonych do minimum kadrowego Rady Wydziału Instrumentalnego
- Oświadczenia współwykonawców dzieła artystycznego

Dokumentacja działalności została przygotowana z należytą starannością, ułożona chronologicznie z logicznym podziałem na segmenty. Płyta CD oraz opis dzieła artystycznego nie zawierają informacji o czasach trwania nagrań. Brak jest również oświadczenia reżysera nagrań potwierdzających realizację koncepcji artystycznej Doktoranta.

Podstawowe dane o kandydacie

Mgr Michał Szczerba urodził się w Biskupcu Rzeszelskim. W latach 1995-2002 był uczniem Państwowej Szkoły Muzycznej II st. im. K. Szymanowskiego w Toruniu w klasie waltorni mgra Roberta Józefowicza. W 2007 ukończył Wydział Instrumentalny Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku w klasie waltorni prof. Edwarda Danieckiego. Swoje umiejętności doskonalił na kursach mistrzowskich m.in. u Wolfganga Gaaga, Thomasa Jobstla, Frøydis Ree Wekre czy Radovana Vlatkovića.

Od 2005 jest muzykiem Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej a od 2006 także Polskiej Filharmonii Bałtyckiej im. F. Chopina w Gdańsku. W obydwu orkiestrach pełni funkcję pierwszego waltornisty. Równolegle współpracuje z wieloma innymi orkiestrami, jak m.in. Polska Filharmonia Kameralna w Sopocie, Polska Orkiestra Sinfonia Iuventus czy Malaysian Philharmonic Orchestra. Jest członkiem i współzałożycielem kwintetu instrumentów dętych blaszanych Hevelius Brass oraz kwartetu waltorniowego Hornet Quartet. Zespoły regularnie koncertują w Polsce i za granicą.

Michał Szczerba prowadzi także działalność jako solista. W tej roli występował m.in. z towarzyszeniem Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej, Polskiej Filharmonii Kameralnej, Filharmonii Świętokrzyskiej, Podkarpackiej, Zielonogórskiej, Warmińsko-Mazurskiej, czy Pomorskiej. Częścią tej działalności są także recitale waltorniowe z udziałem pianisty – Marka Wroniszewskiego.

Doktorant otrzymał Wyróżnienie II st. w I Ogólnopolskim Konkursie Waltorniowym w Łodzi w 2009 oraz wraz z zespołem Hornet Quartet – Srebrną Nagrodę w Międzynarodowym Konkursie Svirél (Słowenia) w 2015.

Działalność pedagogiczną prowadzi od 2007 roku w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku jako asystent.

W przesłanej dokumentacji działalności artystycznej, dydaktycznej i organizacyjnej obejmującej lata 2003-2015 Kandydat wykazał wykonanie 5 recitali solowych, 2 recitali dyplomowych, 18 koncertów solowych z towarzyszeniem orkiestry kameralnej bądź symfonicznej, 105 koncertów kameralnych i około 400 koncertów jako muzyk orkiestrowy. Michał Szczerba uczestniczył w 5 prawykonaniach polskich i 21 światowych. Uzupełnieniem tej bogatej działalności artystycznej jest udział w nagraniu 18 płyt CD i jednej DVD. W zakresie dydaktyki wymieniona została praca na stanowisku asystenta w Akademii Muzycznej im. St. Moniuszki w Gdańsku – prowadzenie przedmiotów: instrument główny – waltornia, studia orkiestrowe i kameralistyka. To także udział w kursach mistrzowskich i konkursach. Kandydat wykazuje aktywność w zakresie organizacji i współorganizacji kursów mistrzowskich, konkursów czy wydarzeń artystycznych.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska *Wirtuozeria we współczesnym kwartecie waltorniowym na podstawie wybranych, oryginalnych kompozycji z XX oraz XXI wieku* składa się z dzieła artystycznego w postaci płyty CD oraz jego opisu. Promotorem jest prof. dr hab. Bogdan Ocieszak.

Płyta zawiera nagrania pięciu utworów oryginalnie skomponowanych na kwartet waltorniowy:

1. Kerry Turner - *Fanfare for Barcs for Four Horns*
2. Włodzimierz Kotoński - *Quartettino per 4 corni*
3. Marc Papeghin - *Hypnos*
4. Kazimierz Machala - *Intuitions for Horn Quartet*
5. Walter Perkins - *Concerto for Four Horns*

Współwykonawcami są członkowie Hornet Quartet – Gabriel Czopka, Piotr Kowalski i Łukasz Łacny. Nagrań dokonał realizator – Piotr Rodak w dniach 28-29 czerwca oraz 1-3 lipca 2018 w Sali Czerwonej Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu.

Wszystkie zaprezentowane utwory stawiają przed wykonawcami wysokie wymagania techniczne, brzmieniowe i intonacyjne. Z racji wielu elementów wirtuozowskich nie są zbyt często wykonywane czy nagrywane. Zespół Hornet Quartet nie tylko podjął się uwiecznienia wspomnianych dzieł na płycie CD ale są one w jego regularnym repertuarze koncertowym. Godnym podkreślenia jest fakt sięgnięcia po twórczość kompozytorów polskich – Włodzimierza Kotońskiego i Kazimierza Machali, doskonale wpisującej się w całość dzieła artystycznego. Prezentowane nagrania świadczą o wysokim poziomie wykonawczym Michała Szczerby oraz pozostałych członków zespołu. Doktorant dysponuje bardzo dobrym warsztatem instrumentalnym, ładnym, wyrównanym w całej skali dźwiękiem w palecie od cichego lecz brzmiącego *piano* do zdecydowanego lecz nie przeforsowanego *fortissimo*. Swobodnie operuje zróżnicowanymi środkami wykonawczymi, nie przerysowując czy przesadzając w żadnym fragmencie. Wirtuozeria części szybkich zachwyca, nie odnosi się wrażenia pozoru, taniego blichtru, gry nastawionej wyłącznie na efekt. Również części wolne wykonane są z wyczuciem, bez przejaskrawionej, nadmiernej ekspresji. Każdy fragment płyty cechuje prawidłowa, nienaganna intonacja i spójność brzmieniowa. Doskonale został odczytany charakter prezentowanych utworów, ukazana zmienność barw i nastrojów. Elastyczność muzyków sprawia, że doskonale oddają zróżnicowany styl nagranych utworów XX i XXI wieku – od neoklasycznego Kotońskiego do współczesnych, zawierających także elementy *jazzu* czy stylu muzyki filmowej dzieł Machali, Papeghina, Perkinsa czy Turnera. Prawidłowa, czytelna artykulacja zarówno w wolnych, lirycznych częściach jak i szybkich, czasem brawurowych sprawia, że słuchacz ma do czynienia z muzyką wykonywaną przez artystów prezentujących wysoki poziom wykonawczy. Z przedstawionych utworów szczególnie urzekło mnie *Quartettino per 4 corni* Włodzimierza Kotońskiego. Częściowo zapewne z racji sentymentu – faktu pracy nad utworem w trakcie swojej edukacji podczas studiów. Interpretacja tego ciągle „świeżego” dzieła przemawia do mojej wyobraźni i odpowiada estetyce stylu. Drugim ulubionym utworem jest *Concerto for Four Horns* Waltera Perkinsa. To najbardziej złożona pozycja na załączonej płycie, wymagająca od całej czwórki waltornistów niezwyklej umiejętności. Piąta część koncertu wzbudza podziw dla niezwyklej umiejętności technicznych wszystkich wykonawców, w szczególności pierwszego głosu realizowanego przez Michała Szczerbę. Od strony technicznej, realizatorskiej płyta nie budzi zastrzeżeń. Słuchacz może zwrócić uwagę na

czasem dość słyszalne oddechy i pracę wentyli – mnie to w zupełności nie przeszkadza. Świadczy wręcz o naturalności i autentyczności nagrania – nie jestem zwolennikiem absolutnej, przesadnej sterylności w tym względzie.

Część opisowa pracy liczy 130 stron, wraz z dziełem artystycznym stanowi spójną, logiczną całość. Praca podzielona jest na trzy główne rozdziały. Pierwszy opisuje znaczenie terminu „wirtuozeria” ze szczególnym uwzględnieniem waltorniowej sztuki wykonawczej. Drugi odnosi definicję tego słowa do współczesnego kwartetu waltorniowego. Znajdziemy tutaj ciekawe, w tym autorskie przykłady ćwiczeń dla dowolnego zespołu kameralnego. W rozdziale trzecim Doktorant szczegółowo opisuje nagrane na płycie CD utwory w kontekście elementów określających pojęcie wirtuozerii. To zasadnicza i najobszerniejsza część pracy, napisana z wielką starannością i skrupulatnością. Autor celowo pominął analizę formalną utrwalonych dzieł a skupił się na zagadnieniach związanych z tematem – analizą wirtuozostwa. Badania poparte są przykładami muzycznymi – ich ilość jest wystarczająca. Bibliografia zawiera sporo publikacji tradycyjnych i internetowych. Są one wyczerpujące i prawidłowo dobrane. Szkoda jednak, że Doktorant nie skorzystał z dostępnych publikacji rodzimych. Praca jest prawidłowa od strony formalnej, napisana poprawną polszczyzną, bez błędów językowych czy stylistycznych. Jedyna nieścisłość, którą zauważyłem odnosi się do nazwiska - prof. František Šolc został pozbawiony czeskich znaków diakrytycznych. Język pracy jest płynny, czytelny i zrozumiały, przy tym zachowujący naukowy charakter. Wartość merytoryczną oceniam wysoko.

Konkluzja

Praca doktorska w sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę. Doktorant wykazał się znaczną wiedzą teoretyczną i zdolnością samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska mgra Michała Szczerby - *Wirtuozeria we współczesnym kwartecie waltorniowym na podstawie wybranych, oryginalnych kompozycji z XX oraz XXI wieku* spełnia wymogi zawarte w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Pracę doktorską mgra Michała Szczerby przyjmuję.

Dr hab. Damian Walentek